

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 8, Issue 4, December 2020, p. 171-193

Received	Reviewed	Published	Doi Number
30.10.2020	08.12.2020	30.12.2020	10.29228/ijlet.48079

**The Effect of Cartoons on Listening/Watching Skill
of Syrian Students Learning Turkish**

Emrah SEVTEKİN¹ & Talat AYTAN²

ABSTRACT

This survey is conducted to determine how the subtitled cartoons affect the listening/watching skill of Syrian students learning Turkish. The problem sentence of the survey is 'What is the effect of subtitled cartoons on listening/watching skill of Syrian students learning Turkish?' In this survey posttest experimental design with control group that is one of the quantitative survey methods was carried out. The numerical data of the survey are analyzed by benefiting from SPSS 25.0 package program. The work group consists of 30 Syrian students who studies within the scope of PICTES at a secondary school in Esenler, İstanbul. The survey was applied on two groups having B2 level, chosen randomly and consisting of 15 people. Eight cartoons that is different from each other and talking about Turkish prominents are presented by giving subtitle to the experimental group and without subtitle to the control group in an eight weeks period- a cartoon per a week. The subtitles of the cartoons that are presented to the experimental group are added via Camtasia 9.0 program by the surveyor. After each cartoon, same listening/watching comprehension test that it's validity and reliability was controlled by experts studying on teaching Turkish language to foreigners was applied to two groups. According to the results of the survey, it is concluded that the group watching the cartoons with subtitle is more successful in the listening/watching comprehension test in comparison to the group watching them without subtitle and by providing more permanent and effective learning, subtitle affects listening/watching positively.

Key Words: Teaching Turkish as Second Language, Listening Education, Subtitle, Cartoon.

**Alt Yazılı Çizgi Filmlerin Türkçe Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin
Dinleme/İzleme Becerisine Etkisi³**

ÖZET

Bu araştırma alt yazılı çizgi filmlerin Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin dinleme/izleme becerisine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın problem cümlesini "Alt yazılı çizgi filmlerin Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin dinleme/izleme becerisine etkisi nedir?" sorusu oluşturmaktadır. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden kontrol gruplu son test deneysel desen uygulanmıştır. Araştırmanın sayısal verileri SPSS 25.0 paket programından yararlanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilinde yer alan Esenler ilçesindeki bir ortaokulda PICTES kapsamında öğrenim gören 30 Suriyeli öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma dil düzeyleri B2 seviyesinde olan ve karma yöntemle oluşturulan ve her biri 15 kişiden oluşan iki farklı grup üzerinde uygulanmıştır. Türk tarihi açısından öne çıkan Türk büyüklerinin hayatlarından kayda değer kesitler sunan sekiz farklı çizgi film, sekiz haftalık süreçte her hafta birer tane olmak üzere deney grubuna alt yazılı, kontrol grubuna ise alt yazısız olarak sunulmuştur. Deney grubuna alt yazılı olarak sunulan çizgi filmlerin alt yazıları araştırmacı tarafından Camtasia 9.0 programı aracılığıyla eklenmiştir. Her çizgi filminden sonra iki gruba da geçerliliği ve güvenilirliği yabancılara Türkçe öğretimi alanında çalışan uzmanlar tarafından kontrol edilmiş olan aynı dinlediğini/izlediğini anlama testi uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, çizgi filmleri alt yazılı izleyen grubun alt yazısız izleyen gruba göre dinlediğini/izlediğini anlama testlerinde daha başarılı olduğu, alt yazının daha kalıcı ve etkili öğrenmeler sağlayarak dinleme/izlemeyi olumlu etkilediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğretimi, Dinleme Eğitimi, Alt Yazı, Çizgi Film.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, esvtkn@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7598-9146.

² Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, talataytan@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9778-8970.

³ Bu çalışma, aynı başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Giriş

Eğitim, geçmişten günümüze dek insanlığın en hayati kavramlarından birisi olmuştur. Hayvanlar belli içgüdülerle doğarlar ve bu içgüdüler sayesinde hayatlarını devam ettirebilirler ancak insanların hayatlarını devam ettirebilmeleri için sosyalleşmeleri ve ait oldukları topluma ait özellikleri bilmeleri gerekir. Bu sosyalleşme ve bilgilenme süreci de eğitim aracılığıyla olmaktadır. Günümüz dünyasında gelişen teknolojiyle beraber eğitime bakış açısı farklılaşmış ve eğitimin önemi giderek artmıştır. Günümüze gelene kadar değişim ve gelişim gösteren eğitim, farklı bakış açılarıyla tanımlanmıştır. En genel anlamıyla eğitim "Toplum yaşayışında yer almak için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmek, kişilik geliştirmek okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etmek, terbiye." (sozluk.gov.tr [14.10.2019]) demektir. Eğitimle ilgili kavramlardan biri olan öğretim ise "Öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk etme işi." (sozluk.gov.tr [14.10.2019]) anlamına gelir. Eğitim ve öğretim iç içedir. İçinde bulunduğu çağa uyum sağlamak ve ilerleyip gelişmek için insan öğrenmek ve öğretmek zorundadır. İçinde bulunduğumuz çağın koşullarına bakıldığında insanların etkileşimlerinin arttığı ve iletişimin çok önemli bir hâle geldiği bir çağ yaşanmaktadır. Bu yüzden insanlar için dil eğitimi ve öğretimi çok önemlidir. Kişinin hem ana dilini öğrenmesi hem de yabancı dilleri öğrenmesi bu çağda önemli ve zorunlu hâle gelmiştir. İçinde bulunduğumuz çağda insanlar sadece kendi milletleriyle değil diğer milletlerle de etkileşime girmektedir. Bu etkileşimin verimli hâle getirilebilmesi için ortak bir dil kullanılmalıdır. Bu yüzden milletler kendi ana dilleri dışında diller öğrenerek iletişim bağlarını güçlü hâle getirmektedir. Dünyada en çok konuşulan diller arasında bulunan Türkçe de çağın koşullarına uyum sağlamak için en iyi şekilde öğrenilmeli ve öğretilmelidir. İçinde yaşadığımız toprakların yaşama elverişli olmasından dolayı insanlara binlerce yıldır hizmet etmesi ve tarihte büyük başarılar imza atan devletlerin bu topraklarda kurulup yükselmesiyle oluşan bu zengin medeniyet kültürü, jeopolitik konumuyla birlikte Türkiye'yi cazip bir merkez hâline getirmektedir. İnsanlar gezmek istedikleri, ticari anlamda cazip buldukları ve siyasi anlamda güçlü olan ülkelerin dillerini öğrenmek isterler. Türkiye de bu özellikleri barındıran bir ülke olduğundan dil öğretimi çalışmaları hızlandırılmalı ve geliştirilmelidir.

İkinci Dil Öğrenimi/Edinimi

Dil; insanlara ait olan duygu, düşünce bilgi birikim, kültür ve daha pek çok unsurun taşıyıcısıdır. İnsanlar için bu denli hayati bir öneme sahip olan dilin çeşitli tanımları yapılmıştır. Gemalmaz'a (2010) göre dil; toplumun tüm sınıflarının anlaşmak, kültürel birikimi gelecek nesillere bırakmak ya da geçmiş üzerinde hak sahibi olduğunu belirtmek gibi amaçlarla kullandığı kuralları olan sözlü ve yazılı işaretlerden oluşan bir takımdır. Dil "Fikir, his ve isteklerin herhangi bir toplumda ses ve anlam bakımından ortak olan unsurlar ve normlardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş dizgedir" (Aksan, 1998'den aktaran Güzel, Barın, 2016). Türk Dil Kurumu Güncel Sözlük'te dil; "İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban." (sozluk.gov.tr [25.10.2019]) şeklinde tanımlanmıştır. İnsanlık tarihine bakıldığında yaşadığı çevreden etkilenen ve bu çevreyi etkileyen insanoğlu, dil konusunda da aynı şekilde çevresini etkilemiş ve çevresinden etkilenmiştir. Farklı kavimler birbirleriyle çeşitli sebeplerden dolayı yakınlaşmışlar ve bu yakınlaşma ilerledikçe birbirlerinin dillerini öğrenme ihtiyacı hissetmişlerdir. Bu durum da yabancı dil öğrenimi ve ikinci dil öğrenimi/ediniminin tarihi başlangıcı olmuştur. Davranışçı öğrenme kuramına göre öğrenme; uyaran, tepki, pekiştirici gibi süreçler aracılığıyla sağlanırken bilişsel kurama göre öğrenme, bilinçli olunan ve önceki bilgi ile yeni bilginin

anamlı bir şekilde bir bütün hâline getirilmesiyle gerçekleşir (Özden, 2000). Davranışçı kuram dilin öğrenildiğini bilişsel kuram ise edinildiğini savunmaktadır. Edinim, daha çok bilinçaltı ve örtük öğrenme şeklinde gerçekleşir; öğrenme ise bilinçli ve farkında olunan bir süreci niteler. Kişi dili bilinçli bir şekilde ve hedefleri doğrultusunda kavarsa bu öğrenmedir. Sahip olduğu ana dilin konuşulmadığı bir ülkeye işçi olarak giden bir kişinin uzun süre sessiz kalarak sadece dili dinlemesi, dile maruz kalması ve anlamlı yapılar oluşturduktan sonra konuşmaya başlaması ise dil edinimine örnektir.

Alanyazında özgül gönderimler haricinde öğrenim ve edinim kavramları üst kavram olarak veya bu çalışmadaki hâliyle (öğrenim/edinim) kullanılmaktadır. Bu çalışmada da edinim ve öğrenim kavramları özgül belirlemeler haricinde bilgi, beceri kazanımı anlamında (öğrenim/edinim) kullanılmıştır.

İki dilliliğin tanımı yapılırken dillerin iyi düzeyde kullanılabilmesi bir ölçüt olarak kabul edilmelidir (Bloomfield, 1933'ten aktaran Demirdöven, 2016). İki dillilik; kişinin iki dil dizgesiyle özdeşleşmesiyle ortaya çıkar (Özdemir, 1988). İki dillilik; yeterlik ve işlev gibi çeşitli öğeler yoluyla ideal-kısmi, düzenli-bileşik gibi birbirinden farklı kategoriler vasıtasıyla açıklanabilir (Romaine, 1989'dan aktaran Demirdöven, 2016). İki dillilik, iki dilin de doğuştan başlanarak öğrenilmesi ve iki dile de ana dili seviyesinde hâkim olunması durumudur (Tokdemir, 1997). İkinci dil; ana dilden sonra öğrenilen bir başka dil öğrenme sürecine verilen addır (Gass, Selinker, 2008). İki dillilik; iki dile de birbirine yakın seviyede hâkim olma ya da engel, baskı ve kısıtlama olmaksızın iki dilin de toplumda kullanılabilmesidir (Hengirmen, 2009). İkinci dil; eğitim, iş bulma gibi temel amaçlar için ihtiyaç duyulan, resmi ya da toplumsal anlamda baskın olan dildir (Saville, Troike, 2009). İki dillilik, bir kişinin iki farklı dili aynı beceri seviyesinde konuşabilmesi ve her iki dilde de başka bir kişiyle iletişim kurabilmesidir (İnce, 2011). İkinci dil, ana dili dışında öğrenilen/edinilen diğer dil ya da dilleri kapsamaktadır. Bu bağlamda yabancı dili de içermektedir. Ancak hedef dilin bağlamını veya öğrenilme bağlamını belirlemek amacıyla ikinci dil ve yabancı dil arasında ayırım gözetildiği için kimi araştırmacıların ikinci dil öğrenimi/edinimi, yabancı dil öğrenimi gibi kavramları kullandıkları göze çarpmaktadır (Peçenek, 2014). Farklı sebeplere bağlı olarak ülkelerinden uzak olan, ana dillerinin konuşulmadığı ve birden fazla dilin konuşulduğu coğrafyalarda yaşayan kişiler iki dilli olur. Bu duruma da iki dillilik denir (Yılmaz, 2014). İki dillilik; yabancı bir ülkede bulunan ve bulunduğu ülkedeki dilin ana dilinden farklı olması sonucu kişinin o ülkeye ait dili çok iyi derecede bilip kullanmasının yanı sıra kendi kültürünü ve ana dilini de iyi düzeyde bilip yaşamasıdır (Güzel, 2014). İki dilliliği, kişinin dilleri öğrenme koşullarını dikkate almadan dillere ileri seviyede hâkim olma düzeyi şeklinde yorumlayanlar olduğu gibi ikinci dile belirli bir seviyede hâkim olanları iki dilli olarak kabul edenler de vardır (Güzel, 2014). İkinci dil öğrenimi/edinimi, doğal iletişim ortamlarında gerçekleşen biçimsel olmayan ve eğitim ortamlarında gerçekleşen biçimsel ikinci dil öğrenimi/edinimini içerir (Peçenek, 2014). Biçimsel olmayan dil öğrenimi/edinimi, bir Türk'ün Almanya'ya giderek orada dil eğitimi almayıp orada yaşayan ve çalışanlarla iletişime geçerek dili öğrenmesi/edinmesidir. Biçimsel dil öğrenimi/edinimi ise dil öğreniminin planlı ve ders şeklinde verilmesidir. Türkiye'deki Türklerin gittiği İngilizce kursları bu duruma örnek olarak verilebilir. Biçimsel olmayan ve biçimsel dil öğrenimi/ediniminin bir arada kullanıldığı durumlara rastlamak da mümkündür (Peçenek, 2014). Almanya'da yaşayan bir Türk'ün bir yandan Almanca dil kursuna gidip diğer yandan çevresinde yaşayanlarla Almanca konuşması bu duruma örnektir. Biçimsel dil öğrenimi/edinimi yabancı dil öğrenimi iken biçimsel olmayan dil öğrenimi/edinimi ikinci dil öğrenimi/edinimidir. İkinci dil öğrenimi/edinimi ve yabancı dil öğrenimi ayırımı bu bakış açılarına

dayandırılmaktadır. Yabancı dil ve ikinci dil arasındaki esas ayrım noktası, kişinin sınıf dışındaki zamanlarda dile maruz kalması ve bunu tecrübe etme sıklığına dayanır (Peçenek, 2014). İki dillilik kavramı hakkında farklı bakış açılarından kaynaklı çeşitli sınıflandırmalar mevcuttur. İki dillilik hem bireysel hem de toplumsal nitelikli olabilir, bu yüzden bilim dalları bu konuda ortak hareket etmelidir (İmer, 1990). Dilin gruba ait olduğu yerde iki dillilik bireye aittir ve iki dillilik; derece, işlev, değişiklik, karışma şeklinde dört başlıkta detaylandırılır. Derece, kişinin dillerdeki yeterliliğiyle; işlev, kişinin yaptığı konuşmaların sahip olduğu işlevlerle; değişiklik, kişinin iki dilde yaptığı dil değişikliği seviyeleriyle; karışma, kişinin dilleri ne seviyede ayrı tuttuğu ve ne seviyede bir tuttuğu ile ilgilidir (Mackey, 1968'den aktaran Cengiz, 2006). İki ya da çok dillilik bireysel yani kişiye ait olarak incelenebilir. İki dilli olma ya da olmama üzerine yapılan tartışmalar, bireysel anlamdaki tek dillilik ve iki dillilikle ilgili çalışmaların ihtiyaç duyduğu düşünce yapısını etkiler. Ancak iki dillilerin ülke şartlarına göre gruplar hâlinde analizleri de şu şekilde yapılabilir: İki dilli grupların kullandıkları sözcüklerde oluşan değişimin şeklini dil bilimciler, ülke içerisindeki iki dilli grupların coğrafi dağılım yoğunluğunu coğrafyacılara, azınlıklara göre iki dilli eğitim politika şartlarını da eğitimciler inceleyip belirleyebilir (Baker, 2001). Dil öğrenimi/edinimi alanında önemli çalışmalara imza atmış olan Stephen Krashen ikinci dil edinim sürecini uzun bir süreç olarak niteler. Krashen, iki farklı süreçten (edinim/öğrenim) oluşan ikinci dil edinimi için dil bilgisi kurallarını bilmenin şart olmadığını, yeterli dinleme yapılması gereken kuluçka denilen dönemden geçilmesi gerektiğini, aksi takdirde konuşmanın gerçekleşmeyeceğini, sonuç olarak da dilin edinilemeyeceğini savunur (Krashen, 1987). İkinci dil edinimiyle ilgili kuramı olan Krashen bu kuramını beş hipoteze dayandırmaktadır:

- Doğal Dil Edinimi – Bilinçli Dil Öğrenme Farkı: İkinci dil öğrenimi beyinde iki farklı şekilde gerçekleşir. Bu süreçlerden birincisi “doğal dil edinme süreci”dir. Bu süreçte kişi ana dilini bilinçaltı süreciyle farkında olmaksızın, bir çaba harcamadan edindiği gibi ikinci dili de bu yolla edinir. Bu süreçte bilgi, gramer yoktur; bilgiyi anlayabilme, aktarabilme ve iletişime geçme söz konusudur. Diğer süreç ise “bilinçli dil öğrenme süreci”dir. Bu süreçte dil bilgisi kurallarının yanı sıra bilinçli ve sistematik bir dil öğretimi söz konusudur. İkinci süreç daha zorlu ve uzun bir süreçtir (Krashen, 1987).
- Monitör: Kişi yeterli düzeyde edindiği ikinci dili konuşurken bilinçli dil öğrenme sürecinde öğrendiği dil bilgisi kuralları ve yapılar devreye girerek kişinin yanlışlarını düzeltir ve dil bilgisi kurallarını hatırlatarak konuşmayı kontrol eder. Yani dil edinim sürecindeki konuşma şemasını dil öğrenme sürecindeki kurallar kontrol eder. Bu kontrol sürecinde konuşma yavaşlar, kontrollü olur ve doğallıktan uzak bir görüntü verir. Monitör hipotezi konuşmayı kuralına daha uygun hâle getirmektedir. Krashen bu süreci, dili edinme sürecinden sonra devreye giren öğrenme sürecine dâhil etmektedir (Krashen, 1987).
- Doğal Düzen: İkinci dil öğreniminde gramer yapılarından kişiler için farklı sırada olabilese de bazıları erken bazıları ise daha geç öğrenilebilir. Bu süreç öğrencilerin yaş, ana dil farklılıkları ve dile maruz kalma süreçlerinden bağımsız olarak doğal bir dil düzeni olduğu varsayımından gücünü almaktadır (Krashen, 1987).
- Anlaşılır Girdi: Bu aşama ikinci dilde yetkinlik düzeyine nasıl ulaşıldığını anlatmaktadır. İkinci dili edinen kişi dili edinirken dilin bir seviye ötesinde olan iletiler aldığı anda dil edinimi bilinçli olmayan doğal düzen içerisinde gelişme göstermekte ve ilerlemektedir. Krashen bu bir adım ötesi sürecini öğrenciyi “i” sürecinde varsayarak “i+1 seviyesi” olarak nitelendirmektedir. +1 şeklinde tanımlanan süreç öğrencinin öğrenmemiş olduğu kural ve yapıları içermektedir (Krashen, 1987).

- Duygusal Filtre: Motivasyon, kendine güven ve düşük kaygı süreçleri dil edinim sürecini olumlu etkiler ve beyindeki dil edinim düzeneğine bilgileri ulaştırır; düşük motivasyon, özgüven eksikliği ve yüksek kaygı ise dil edinim sürecini olumsuz etkiler ve beyindeki dil edinim düzeneğine bilgileri ulaştıramaz (Krashen, 1987).

Beş hipotezden oluşan kurama göre kısaca dili edinmek öğrenmekten daha gereklidir ve dil edinimi iki koşulda sağlanabilir: İlk olarak kişiye i+1 seviyesinde olan ve anlayabileceği dilsel bilgiler sunulmalı, ikinci olarak ise beyindeki dil edinim düzeneğine bilgilerin ulaşmasını sağlayan duygusal filtre ölçüsü dengede tutulmalıdır (Krashen, 1987).

Dil bilimci Chomsky, dil edinim sürecinde zihnin daha çok ön plana çıktığını ve insan beyninde dil edinim düzeneği adını verdiği, zihinsel bir mekanizmanın doğuştan var olduğunu savunmaktadır. Dil edinim düzeneği bir sistemdir ve kişi dile yeterli seviyede maruz kaldığında bu sistem dilin özelliklerine göre şekillenen bir iskelet görevi görerek belirli bir yaşa kadar sistemi şekillendirir, varsayımlar yoluyla kesin sözdizimsel kurallar oluşturur (Uçak, 2015). “Bu mekanizma; dil çözümlenmesi yapabilir, öbek yapı kurallarını veya ana evrensel dil ilkelerini barındırır” (Peçenek, 2008). Herhangi bir dili bilen bir kişi; o dildeki sonu olmayan derin yapılar kümesini üreten ve o derin yapıları yüzey yapılarla eşleştiren anlam ve sesçil yorumlamaları tespit eden bir dil bilgisine hâkimdir (Chomsky, 2014). Chomsky, kişinin farkında olmadan dile ait kuralları kullandığını belirtir. Chomsky Evrensel Dil bilgisi adını verdiği kuramında insanların zihninde doğuştan var olan ve insan dillerinin hepsinde ortak olan belirli kuralların olduğunu belirtir. Bu kurallar kimse tarafından doğrudan ve açıkça öğretilmemiş olup insan zihninde doğuştan bulunmaktadır. Chomsky, insanın dil öğrenirken tamamlanmamış cümleler, hatalı ve eksik konuşmalar duymasına rağmen bunca uyaran yoksulluğu içerisinde dili öğrenebilmesini evrensel dil bilgisi ile açıklar (Cem Değer, 1996). “Bu kuram iki temel özelliğe dayandırılmaktadır:

- Bütün dillerde aynı olan kavram ve ilkelerden oluşur.
- Diller arası farklılık gösteren dile ait özellik ve değiştirgenleri belirler” (Haegeman, 1991’den aktaran Cem Değer, 1996).

Krashen, zihinsel dil edinim düzeneğinin varlığı ve ikinci dil öğrenimi/ediniminde gramer öğretiminin hatalı bir yöntem olduğu konularında Chomsky ile aynı fikirdedir ancak Krashen dil edinim düzeneğinin ömür boyu kullanılacağını söylerken Chomsky ergenlik sonrası dönemde dil edinim düzeneğinden yararlanılamayacağını savunmaktadır (Uçak, 2015). Chomsky bu yüzden yetişkinlerin ikinci dili edinmediğini, öğrendiğini savunur. Yapılandırmacılar ise (Piaget, Vygotsky vb.) dilin başlangıçtan itibaren edinilmeyip, öğrenildiğini dolayısıyla bilinçli bir çaba ve öğrenme süreci gerektirdiğini savunarak Chomsky’den farklı düşünmektedir (Güneş, 2014).

Dinleme Becerisi

Dinleme becerisi, ilk dil becerisidir. İnsanoğlu bu beceriyi anne karnındayken kullanmaya başlar. Bu yüzden insanoğlunun ilk kullanmaya başladığı ve en sık kullandığı dil becerisi dinleme becerisidir. Alan yazında dinlemenin birçok tanımı yapılmıştır. Dinleme iletişim kurmanın ve öğrenmenin en temel yoludur ve kişinin yaşamındaki ilk anlama etkinliğidir (Özbay, 2005; Sever, Kaya, Aslan, 2006; Güneş, 2007). Dinleme becerisi, konuşanın anlatmak istediğini eksiksiz anlayarak söz konusu olan uyarıcıya bilinçli bir şekilde tepkide bulunmaktır (Demirel, 1999; Özbay, 2009). Dinleme, iletiyi anlama ve uyarana tepkide bulunabilme etkinliğidir. Yani dinleme, okuma ya da konuşma aracılığıyla alınan iletiyi kavramaktır (Gürgen, 2008). Araştırmacıların tanımları ve açıklamaları neticesinde

dinleme; dış dünyadan gelen sözlü iletişim girdilerini, fizyolojik olarak algılayıp zihin süreçlerinden geçirerek yapılandırma ve istendiği takdirde iletişim gereği uygun zamanda dönütte bulunma süreçlerini bir araya getiren etkinlikler toplamıdır.

Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğrenimi/Ediniminde Dinleme Becerisinin Gelişmesinde Teknoloji Kullanımı

Gelişim ve değişimin çok hızlı olduğu günümüz dünyasında bu değişimin hızını belirleyen en önemli etken teknolojik gelişmelerdir. Hızla değişen ve gelişen teknoloji kendisiyle beraber günlük hayat, iletişim, sanayi, spor, ekonomi ve eğitim gibi birçok alanı da etkilemiş ve değiştirmiştir. Bu doğrultuda yararlanılan araç ve gereçler de değişmekte ve günümüz dünyasının ihtiyaçlarını karşılayacak hâle getirilmektedir. Bu değişimden payını alan eğitim ve öğretim alanında da bakış açıları ve fikirler köklü değişikliklere uğramaktadır. Bu değişimler ışığında eğitim ve öğretim alanında yeni araç gereçler ve teknolojik alt yapılar kullanılmaya başlanmıştır. Teknolojik araçların ve alt yapıların kullanılabilirlik düzeyi ve ders dışı ortamlarda da yararlanma fırsatı sunması öğretim açısından hayati bir öneme sahiptir. Ders kitapları, poster ve resimler, gerçek nesnelere, projektör, CD ve işitmeye yönelik teknolojik cihazlar ve benzerleri her ne kadar dil öğretimi alanında fayda sağlasa da öğretimi bir yere ve zamana hapsedmektedir. Oysaki internet diğer bir adıyla web tabanlı uygulamalar yoluyla ders içeriğinin yer aldığı elektronik postalar, ders forumları ve gruplar, bloglar, sohbet odaları, videolar, sanal sesli kitap arşivleri, sanal müze ziyaretleri vb. uygulamalar kullanılarak öğretim okul dışına taşınabilir ve zaman sınırı olmaksızın tekrar etme fırsatı sunan teknoloji yoluyla kalıcı ve anlamlı dil öğrenmeleri sağlanabilir.

Türkçenin ikinci dil olarak öğrenimi/ediniminde kullanılabilecek web tabanlı başlıca uygulamalar şunlardır:

- Sosyal Ağlar: Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal medya uygulamaları ve bu uygulamalarda oluşturulan gruplar, öğrencilerin kendi aralarında ve başkalarıyla sohbet etmelerine ve dillerini geliştirmelerine olanak sağlar.
- Kısa Mesaj Sistemleri: Skype, Whatsapp, Hangouts, Telegram gibi mesajlaşma uygulamaları da yazılı, sözlü ve görüntülü iletişim sağlayabilme özellikleriyle ön plana çıkmaktadır. Bu yönüyle öğrencilerin dillerini geliştirmek amacıyla kullanılabilir.
- Screencast Programları: Bu programlar ders esnasında ekranı kaydeden ve ilgili konunun başlıca noktalarını not edebilmek ya da ayrıntılı bilgileri not edebilmek adına yardımcı olan programlara verilen genel addır.
- Podcast Uygulamaları: Bu uygulama çeşidinde sunucu ses kaydı yapıp dinleyicilere gönderir. Ses kaydının gönderildiği esnada dinleyici çevrimiçi olmak zorunda değildir. Bu yönüyle ders dışı dil geliştirme çalışmalarında ve dinleme çalışmalarında kullanılabilecek faydalı uygulamalardan biri de podcast uygulamalarıdır. Voki ve Vocaroo bu uygulama tabanlı kullanan ve öne çıkan başlıca araçlardır.
- Padlet: Sınıflarda demirbaş olarak bulunan panoların sanal versiyonunun adıdır. Öğretmen buradan bağlantılar aracılığıyla öğrencilere ödevler ve görevler verebilir. Öğrenciler de bağlantıya tıklayarak ilgili görevleri ve ödevleri yapabilirler. Öğrenciler, öğretmenin verdiği ödevlerin yanı sıra öğrencilerin yapmış olduğu ödevlere de yorum yapma imkânına sahiptirler.
- Kahoot: Sanal ortamda bilgi yarışması düzenlemeye yarayan uygulamadır. Sorular hazırlanıp süre belirlenir ve öğrencilere şifre gönderilerek girmeleri sağlanır. Sınıftaki akıllı tahtada sorular

öğrencilerin tablet ekranında ise sorunun şıkları yer alır. Soruyu doğru ve en kısa sürede cevaplayan puanı alır ve yarışmanın kazananı puan sonucuna göre belirlenir (Özdemir, 2017).

- Video Siteleri: Youtube, Dailymotion gibi sitelerin başı çektiği video sitelerinde sayfalar oluşturulabilir, sayfalara abone olunabilir ve ders içeriği zamandan ve mekândan bağımsız bir şekilde internet ortamına yüklenerek öğrencilere sunulabilir.
- Wappad: Kitapların dijital bir şekilde yer aldığı bir uygulama olan wappad uygulaması yoluyla öğrenciler öğretmen kontrolünde yazma çalışmaları yapabilir ve yazdıklarını birçok kişiyle paylaşabilir.

Filmler ve Filmlerde Alt Yazı Kullanımının Avantajları

Televizyon, bilgisayar, projeksiyon vb. araçları başlıca çoklu ortam araçları olarak sayılabilir. Bu araçlar aracılığıyla çeşitli filmler, görsel materyaller, görselliği olan dinleme metinleri, görsel okumalar vb. materyaller tekrar tekrar sunulabilir. Bu araçların hepsi de dil öğretimini etkili kılmak adına kullanılabilir. Bu araçlar arasında filmler önemli bir yer tutar. Ses ve resmin aynı anda ve uyum içerisinde gösterilmesiyle ortaya çıkan filmler sayesinde dili doğal bağlamında görür ve anlamlandırır. Bu durum da dili kavrama süreçlerine olumlu katkılar sağlar. Filmler içerik olarak yoğun olurlar, verilmek istenen ileti ya da iletiler kısa sürede verilebilir. “Kısa bir video (5-10 dakika) aracılığıyla bir saatlik ders anlatılabilir” (Yılmaz, Akkaya, 2018). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında filmlerle ilgili birçok çalışma mevcuttur (Bkz. Arslan, Adem, 2010; İnan, 2012; Yaylı, Yaylı, Ekizler, 2013; İşcan, Aktürk, 2014; Aytan, Tunçel, 2015; Arslan, 2015; Kırbas, Doğanay, 2015; Uçak, Gökçü, 2015; Ünlüler Arabacı, 2015; Yılmaz, Diril, 2015; Yılmaz, Ertürk Şenden, 2015; İşcan, 2016; Mutlu, Süğümlü, 2018). Bahsedilen araştırmalardan yola çıkılarak filmlerin dil öğretiminde ne kadar önemli olduğu maddeler hâlinde şu şekilde sıralanabilir:

- Aynı anda tüm öğrencilere sunulduğu için tüm öğrencileri öğretim sürecine dâhil eder.
- Öğrencilerin ilgisini çekerek motive olmalarını sağlar.
- Birden fazla duyuya hitap ederek farklı zekâ türlerine hizmet eder.
- Birden fazla duyuya hitap ederek kalıcı ve anlamlı öğrenmeler sağlar.
- Ders esnasının yanı sıra ders dışında da öğretim yapılmasına olanak tanır.
- Öğrenciler, filmler aracılığıyla öğrendikleri dilin kültürüyle tanışır ve dile yönelik olumlu duygular beslerler.
- Güncel kültürü barındıran filmler kullanılarak öğrencilerin ilgileri çekilebilir. Bu durum da ülke tanıtımına ve turizme destek sağlar.
- Kuru anlatımlarla anlamlandırılmamış soyut kavramlar, kalıplaşmış ifadeler, deyim ve atasözleri gerçek bağlamlardan oluşan filmler aracılığıyla öğretilir.
- Herkese hitap eden ve soyut olan duygular ve kavramlar (dostluk, dayanışma, sadakat, huzur vb.) filmler aracılığıyla daha kolay öğretilir.
- Dilin yapısına uygun diyalogların yer aldığı filmler öğrencilerin konuşma becerilerine ve iletişim yetilerine katkı sağlar.

Filmler de diğer eğitim araç gereçleri gibi öğretmenlerin kontrolünde ve belirli unsurlara dikkat edilerek öğretim sürecinde kullanılmalıdır. İkinci dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak filmlerin içeriğinde ve bu filmlerin kullanım sürecinde dikkat edilmesi gereken unsurları İşcan (2016) şu şekilde belirtmiştir:

- Film, hedef kitlenin dil seviyesi ve kazandırılmak istenen kazanımlar gözetilerek seçilmelidir.

- Film içeriğinde cinsellik, şiddet, argo ifadeler gibi kötü örnek oluşturabilecek unsurlar olmamalıdır.
- Film hedef kitlenin ilgisini çekecek içeriğe sahip olmalıdır.
- Film öncesi, sırası ve sonrası gibi etkinlikler planlanmalıdır.
- Günlük ve ölçünlü konuşma diline yer vermeye özen gösterilmelidir. Farklı ağız özellikleri öğrencilerin anlamasını güçleştirir.
- Film öğrencilerin temel dil becerilerine hitap etmesinin yanı sıra kelime öğretimi ve kültür aktarımına yönelik ayrıntılar da içermelidir.
- Film süresi öğrencilerin ana olaydan kopmaması ve dikkatlerinin dağılmaması için uzun olmamalıdır. Yaş ve dil seviyelerine uygun uzunlukta olmalıdır.

Teknolojik gelişmelerle birlikte Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde görsel işitsel algılama (televizyon ve film izleme) başlığına yer verilmiş olup bu başlık altında seviyeler şu şekilde belirtilmiştir (CEFR, 2018):

- A1 Öncesi: Tanımlama yok.
- A1: Bilindik kelimeleri veya söz öbeklerini anlayabilirim, görsel ve genel bilgiden faydalanarak reklamlardaki çoğu ürünü ve haber özetlerinin manşetlerini tanımlayabilirim.
- A2: Görsellerle desteklenen olayları, kazaları bildiren televizyon haberlerinin ana noktasını tanımlayabilirim. Bir televizyon reklamını veya resimler anlaşılır ve oldukça yavaş sunulduğu takdirde aktörlerin ne konuştuğunu anlayarak filmde bir sahneyi takip edebilirim. Televizyon haberlerinin konu değişimlerini takip edebilirim ve ana içerik hakkında bir fikir oluşturabilirim.
- B1: Mülakat, kısa bilgi, haber gibi kişisel ilgi konulu televizyon programlarının çoğunun büyük bir kısmını anlaşılır ve oldukça yavaş sunulduğu takdirde anlayabilirim. Görsel içeriğin ön plana çıktığı ana temanın çoğunu açık ve anlaşılır bir dille aktarıldığında takip edebilirim. Açık ve anlaşılır bir şekilde sunulduğunda benzer konulardaki Televizyon programlarının ana noktalarını yakalayabilirim.
- B2: Güncel olaylar ve haberlerdeki tartışmaların ana noktalarını saptayabilirim. Televizyon programlarının çoğunu ve güncel konuları içeren programları anlayabilirim. Belgesel, canlı röportaj, sohbet programları, tiyatro ve filmlerin çoğunu ölçünlü dil kullanıldığı takdirde anlayabilirim.
- C1: Argo ve deyimsel kullanımın fazlaca yer aldığı filmleri anlayabilirim. Güncel programlar, röportajlar, tartışma programları ve sohbet programları gibi televizyon yayınlarında sunulan tartışmaları detaylı bir şekilde anlayabilirim. Çoğu film, tiyatro ve televizyon programında ölçünlü dil kullanıldığı takdirde ince farkları ve ima edilen anlamları anlayabilirim.
- C2: Tanımlama yok.

Filmlerde alt yazının avantajlarıyla ilgili ise çeşitli araştırmalar yapılmıştır (Bkz. Çilek, 2004; Zanon 2006; Özgen, 2008; Başaran, 2011; Ina, 2014; Amanlikov, 2015; Ekinci, 2017; Beyce Buldu, 2018; Aydemir, 2019; Gümüş Mattiussi, 2019). Bu araştırmalardan hareketle alt yazının faydaları şu şekilde sayılabilir:

- Alt yazı, dinlerken aynı anda okuma yapmayı da sağlar. Böylece okuma becerisi de gelişir.
- Alt yazı sayesinde görsel unsurlar sunulurken sözel unsurlar da sunulur. Böylece dil edinim süreci hızlanır.
- Alt yazı aracılığıyla öğrenciler dinleme esnasında duyamadıkları ya da zihinlerinde netleştiremedikleri kavramları okuyarak kelime öğrenme süreçlerini hızlandırır.

- Öğrencilerin dinleme izleme esnasında yaptığı okumalar konuşma becerilerine de katkı sağlar.
- Kültürel olan ya da olmayan mizahi unsurları anlayabilirler, bu durum da öğrencilerin ilgisini çekerek süreci olumlu etkiler.
- Olayları oluş sırasına göre dizme kapasitelerini ve takip becerilerini olumlu etkiler.

Çizgi Filmler

İnsanların ihtiyaçları içinde buldukları zamana göre değişmektedir. Gittikçe küçülen ve insanların birbirinden haberdar olduğu günümüz dünyasında ise insanların bu kadar yakınlaşması sonucu insanlar birbirlerinin dilini öğrenme ihtiyacı hissetmişlerdir. Bu ihtiyaç doğrultusunda çeşitli eğitim kurumlarında bu amaca yönelik eğitim verilmeye başlanmıştır. Erken yaşta dil öğreniminin önemini farkına varmalarına rağmen bu öğrenim süreci için gerekli araç gereçler konusunda problem yaşayan kurum ve kişilere özgün bir dil öğrenim aracı olan çizgi filmlerin katkı sağlayabileceği söylenebilir. Türk Dil Kurumu Güncel Sözlük'te "Bir konuyla ilgili olarak karakterlerinin hareketlerini belirtecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi." (sozluk.gov.tr [10.03.2020]) şeklinde tanımlanan çizgi filmler genellikle çocuklara hitap etse de uygun içerik ve konularla yetişkinlerin de ilgisini çekebilecek şekilde düzenlenebilir. Türk Dil Kurumu Güncel Sözlük'te "Tek tek resimleri veya hareketsiz cisimleri gösterim sırasında hareket duygusu verebilecek bir biçimde düzenleme ve filme aktarma işi, animasyon" (sozluk.gov.tr [10.03.2020]) olarak tanımlanan canlandırma ile çizgi film arasında sıkı bir ilişki vardır. Aralarındaki fark ise canlandırmada resimlere ve durağan nesnelere hareket ediyormuş hissi verilirken çizgi filmlerde sadece resimlere (çizim ürünü) hareket hissi verilir. Böylece çizgi film ve canlandırmanın arasında görüntünün niteliği farklılaşmaktadır. "Canlandırma; çizgi film ile, duraklı çekim ile ve üç boyutlu bilgisayar ile yapılan canlandırma olarak başlıca üç teknikten oluşur:" (Hünerli, 2016). Art arda çizilmiş resimlerden oluşan çizgi filmler; çizili resimlerden oluşmaları ve simgesel bir anlatıma sahip olmaları gibi özellikleri nedeniyle diğer canlandırma tekniklerinden ve filmlerden ayrılmaktadır. Bu özellikler izleyici kitlesinin dikkatini daha fazla çekerek izleyiciyi etkisi altına almaktadır (Can, 1995; Arıkan 2002). Tarihî seyir içerisinde geçirdiği değişim ve gelişimler sonucu bugünkü seviyesine ulaşan çizgi filmlerin kendine özgü genel özellikleri vardır. Bu özellikler şunlardır (Can, 1995; Arıkan, 2002; Abdüsselam, 2013):

- Çizgi filmler, ses ve görüntünün bir araya gelmesiyle oluşur. Bu oluşum birden çok duyuya hitap eder. Bu yönüyle kalıcı ve etkili öğrenmeler sağlar.
- Çizgi filmlerin hitap ettiği kitle genellikle çocuklardır. Bu yüzden hedef kitleye uygun içerik ve üslubun yanında dil seviyesi de hedef kitle esas alınarak belirlenmektedir.
- Çizgi filmlerde birçok çizim unsuru vardır. Bunlar hem dikkat çekicidir hem de her çizimin bir anlamı ve amacı vardır.
- Çizgi filmlerde karakterler çizgi unsuru olduğundan çocuklar karakterlerle kısa sürede özdeşim kurabilmektedir.
- Çizgi filmlerde yer alan karakterler, insana ait olan duygu ve düşünceleri taşıyan, izleyicilere yol gösteren ve rol model olabilecek özellikler taşırlar.
- Çizgi filmlerde insanlar, hayvanlar ve gerçek dışı kahramanlar olabilir.
- Çizgi filmlerin vermek istediği temel ileti ve bu iletinin çevresinde şekillenen iletiler vardır.
- Çizgi filmler iyi-kötü, güzel-çirkin, dost-düşman gibi zıtlıklar üzerine kurulu bir senaryo ile iletilerini vermeye çalışır. Bu yönüyle çizgi filmler toplumsal öğretiler sunarak iletişim aracı görevi görürler.

Yapılan araştırmaların ortak bulguları sonucunda çizgi filmlerin öğretim alanında kullanılmasının faydaları ise şunlardır (Köşker, 2005; Karakaş, Sarıçoban, 2011; Özer, 2012; Yağlı, 2013):

- Birden çok duyuya hitap ederek kalıcılığı artırır.
- Duygu ve düşünceleri geliştirerek kişinin sosyal yaşamına katkı sağlar.
- Somut olmayan durumların somutlaştırılmasına katkı sağlar.
- Kendini ifade etmeye ve yeni bilgiler edinmeye katkı sağlar.
- Dilsel ve zihinsel becerileri geliştirir.
- Okuduğunu, dinlediğini/izlediğini anlamaya katkı sağlar.
- Öğretim esnasında oluşan eksiklikleri tekrar etme fırsatı sunar.
- Estetik zevk ve anlayışları geliştirir.
- Hayata bakış açılarını zenginleştirir.
- Tecrübe ve öğrenme yaşantısı kazandırır.
- Öğrenme başarısını artırır.
- Öğretim sürecini eğlenceli hâle getirir.
- Evrensel ve millî değerleri öğretmede kolaylık sağlar.

“Filmler, televizyon programları, video klipler ve çizgi filmler özgün materyaller arasında yer almaktadır” (Festa, Richard, 1985’ten aktaran Od, 2013). Türkçenin ikinci dil olarak öğrenimi/ediniminde de faydalı olabilecek olan çizgi filmlerin dil öğretimi alanında kullanılmasının sağlayacağı katkılar şunlardır (Türkmen, 2012; Od, 2013; Sajana, 2018):

- Dikkat çeker ve güdüler.
- İnsanlara ve olaylara ait gerçeklikleri bağlantılı ve dikkat çekici bir şekilde sunar.
- Karakterleri ve içeriği aracılığıyla öğrencilerin üzerinde hedef dile yönelik olumlu izlenimler uyandırır ve öğrencilerin fikirlerini olumlu yönde değiştirir.
- Güldürürken düşündüren eğlenceli özellikleri aracılığıyla öğretim sürecinde öğrencilerin keyifli vakit geçirmesini sağlar.
- Dili doğal bağlamında görme ve izlenimler edinmeleri sonucunda öğrencilerin kendilerini ifade etmesine olanak ve katkılar sağlar.
- Deyim ve atasözleri ve anlaşılması zor kalıplaşmış ifadeleri bağlamdan hareketle anlamlandırma ve tekrar ederek öğrenme fırsatı sunar.
- Çizgi filmler aracılığıyla öğrenciler konuşmacıların farklı ses tonlarını (bağırma, sevinme, ağlama vb.) ve vücut hareketlerini görerek bir arada anlamlandırır ve bu durumun hayatın doğal akışı içerisinde olduğunu fark etme şansını bulurlar.
- Yabancı çizgi filmlerde yer alan kişilerin kendi toplumundan olmadığını fark eden öğrenciler, kendi çevresi dışında da insanların var olduğunun farkına varır ve farklı dilleri öğrenmeye ilgi duyarak bu konuda istekli olur.

Sonuç olarak alt yazı özelliğine yer veren ve hedef dilin özelliklerini ve kültürünü barındıran çizgi filmler; aynı anda dinleme, okuma ve konuşma becerilerine katkı sağlar. Böylece alt yazılı çizgi filmler, birden çok duyu organı ve beceriye hitap edeceği için de dil öğretim sürecine olumlu katkılar sağlar.

Araştırmanın Amacı

Küreselleşen dünyada dil öğretimi gittikçe önem kazanmaktadır. Her ulusun kendi dilini öğretmedeki başarısı da küresel gücüne yansiyacaktır. Türkçenin ikinci dil olarak öğrenimi/ediniminde etkili

öğretim araçları tasarlanmalı ya da mevcut teknolojik araçlardan bu alanda faydalanılmalıdır. Böylelikle dil öğretim süreci daha etkili hâle getirilebilir. Dil öğretiminde hayati öneme sahip olan becerilerden biri de dinleme/izleme becerisidir. Hayatımızda önemli bir yer tutan teknolojik araçlardan olan televizyon bu beceriyi geliştirme amacıyla kullanılabilir. Televizyon, gelişen teknolojiyle birlikte hayatımızda önemli bir yere konumlandırılmıştır. Hitap ettiği kitleleri etkisi altına alabilen bir teknolojik araç olması sebebiyle eğitim ve öğretim alanında da kullanıldığında birçok katkı sağlayacaktır. Televizyon kanalları aracılığıyla sunulan, eğitici ve kültürel unsurlar içeren çizgi filmlerin Türkçe öğretimi alanında kullanılması ise dil öğretimini daha etkili hâle getirecektir. Çizgi filmlerin kullanılmasının yanı sıra bunlara uygun alt yazılar da eklenmelidir. Dikkat çekici çizgi filmler sunularak öğrencilerin algısı canlı tutulabilir ve dinleme/izleme süreleri uzatılabilir. Dil öğretiminde öne çıkan kelime öğretimi ve kültür aktarımı gibi ilkeler de çizgi filmler aracılığıyla verilebilir. Çizgi filmlere uygun alt yazı eklenerek öğrencilerin dil öğrenirken hem dinleme/izleme hem de okuma becerisinden aynı anda faydalanmaları sağlanabilir. Böylece hem dil öğretimi etkili olur hem de öğrenciler dili öğrenirken keyif alırlar. Bu bağlamdan hareketle çalışmanın amacı alt yazılı çizgi filmlerin dinleme/izleme becerisi üzerine etkisini incelemektir.

Araştırmanın Önemi

Teknolojinin gelişimiyle teknolojik araçların hayatımıza girişi hız kazanmıştır. En çok tercih edilen teknolojik araçlardan birisi de televizyondur. Televizyon toplumu ve bireyi yönlendiren en etkili araçlardan biridir. Bu aracın eğitim alanında kullanıldığı bilinmektedir. Fakat televizyonun Türkçenin ikinci dil olarak öğrenimi/edinimi alanında kullanımıyla ilgili çalışma sayısı çok azdır. Birçok kişiye aynı anda sunulabilen bu teknolojik aracın Türkçenin ikinci dil olarak öğrenimi/edinimi alanında çok az kullanılması büyük bir eksikliklerdir. Oysaki televizyon aracılığıyla sınıf içinin yanı sıra sınıf dışında da öğretim yapılabilir ve dilin doğal ortamında öğrenilmesi sağlanarak hedef dil öğrenimi kolaylaştırılabilir. Elle çizilerek yapılan resimlerin canlandırma teknikleri yoluyla hareketli hâle getirilmesi sonucunda ortaya çıkan çizgi filmler, hemen her yaşın ilgisini çekmekle beraber çocukların ilgisini daha çok çekmekte ve zihinsel gelişimlerine büyük katkı sağlamaktadır. Eğitim alanında kullanıldığında çok önemli faydalar sağlayacak olan çizgi filmler, Türkiye’de çeşitli kanallarda yayımlanmaktadır fakat bu çizgi filmler alt yazısız olarak sunulmaktadır. Alt yazılı olarak sunulduklarında öğrencilerin aynı anda dinleme/izleme ve okuma becerilerini devreye sokacak ve öğrencilerin ilgisini daha çok çekecektir. Öğrenciler dinlediğini aynı anda okursa zihinde tekrar edecek olan bu sesler kendisine kalıcı öğrenmeler sağlayacaktır. Alt yazı esnasında öğrenciler sözcüklerin yazımını, büyük-küçük harf kurallarını, noktalama işaretlerini, mecazi kullanımları ve dil alanında sayılabilecek daha birçok inceliği örtük bir şekilde edinmeye başlayacaklardır. Devlete ait olan eğitim kurumları ve özel eğitim kurumlarının dil öğrenen kişilerin yaş seviyelerine uygun çizgi film ya da filmlerde alt yazının kullanılmasını sağlamaları için gerekli çalışmaları bir an önce yapmaları gerekmektedir. Bu dil öğrenimine kayda değer bir ivme ve tasarruf kazandıracaktır. Bütün bu durumlar Türkçenin ikinci dil olarak öğrenimi/edinimi adına büyük bir eksikliklerdir. Alandaki bu eksiklikler alt yazılı çizgi filmlerin Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin dinleme/izleme becerisine etkisini ölçmeyi amaçlayan araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

Yöntem

Bu araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılının ikinci dönemiyle ve Esenler’de bir ortaokulda öğrenim gören 30 Suriyeli öğrenci ile sınırlıdır. Kullanılan ölçme araçları Suriyeli öğrenciler için araştırmacı tarafından hazırlanan ve uzman görüşü alınarak oluşturulmuş başarı testleriyle sınırlıdır. Bu bölümde araştırma deseni, araştırma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Deseni

Türkçenin ikinci dil olarak öğrenimi/ediniminde alt yazılı çizgi filmlerin dinleme/izlemeye etkisini ölçen bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden **kontrol gruplu son test deseni** uygulanmıştır. “Bu test ön test nedeniyle ortaya çıkabilecek karışıklıkları kontrol eden bir desendir. Rastgele atamayla oluşturulan gruplardan deney grubuna işlem uygulanır, her iki gruba son test yapılır. (Cresswell, 2016). Sekiz haftalık süreç içerisinde deney grubuna alt yazılı olarak izletilen sekiz farklı çizgi film kontrol grubuna alt yazısız olarak izletilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Deseni

	Uygulama (Çizgi Film)	Son Test
Deney Grubu	Alt yazılı çizgi filmler	O1
Kontrol Grubu	Alt yazısız çizgi filmler	O1

O1:Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi

Araştırma Grubu

Türkçenin ikinci dil olarak öğrenimi/ediniminde alt yazılı çizgi filmlerin dinleme/izleme becerisine etkisini ortaya koymak amacıyla yapılan bu araştırmanın çalışma grubu, İstanbul’un Esenler ilçesinde bir ortaokulda PICTES (Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu'nun Desteklenmesi Projesi) kapsamında eğitim gören B2 düzeyinde ekonomik ve sosyokültürel seviyeleri eşit olan 30 öğrenciden oluşmaktadır. On beşer öğrenciden oluşan deney ve kontrol gruplarından deney grubuna çizgi filmler alt yazılı izletilirken kontrol grubuna alt yazısız olarak izletilmiştir.

8 hafta süren bu çalışmada birinci haftadan sekizinci haftaya kadar “Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testleri” her hafta birer tane olmak üzere uygulanmıştır. Araştırmaya katılan ve B2 Türkçe düzeyinde yer alan öğrenciler Suriyelidir. Deney grubu 5 erkek ve 10 kız öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerden 8’i 11 yaşında, 4’ü 12 yaşında ve geriye kalan 3 öğrenci de 14 yaşındadır. Kontrol grubunda ise 6 erkek ve 9 kız öğrenci vardır. Bu öğrencilerden 5’i 11 yaşında, 7’si 12 yaşında, 1’i 13 yaşında ve geriye kalan 2 öğrenci de 14 yaşındadır. Deney ve kontrol grupları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Grubu Öğrenci Listesi

Deney Grubu					Kontrol Grubu				
Öğrenci No	Cinsiyet	Yaş	Uyruk	Düzyey	Öğrenci No	Cinsiyet	Yaş	Uyruk	Düzyey
Öğrenci 1	Erkek	11	Suriye	B2	Öğrenci 1	Erkek	11	Suriye	B2
Öğrenci 2	Erkek	11	Suriye	B2	Öğrenci 2	Erkek	11	Suriye	B2

Öğrenci 3	Erkek	11	Suriye	B2	Öğrenci 3	Erkek	11	Suriye	B2
Öğrenci 4	Erkek	11	Suriye	B2	Öğrenci 4	Kız	11	Suriye	B2
Öğrenci 5	Erkek	11	Suriye	B2	Öğrenci 5	Kız	11	Suriye	B2
Öğrenci 6	Kız	11	Suriye	B2	Öğrenci 6	Erkek	12	Suriye	B2
Öğrenci 7	Kız	11	Suriye	B2	Öğrenci 7	Erkek	12	Suriye	B2
Öğrenci 8	Kız	11	Suriye	B2	Öğrenci 8	Erkek	12	Suriye	B2
Öğrenci 9	Kız	12	Suriye	B2	Öğrenci 9	Kız	12	Suriye	B2
Öğrenci 10	Kız	12	Suriye	B2	Öğrenci 10	Kız	12	Suriye	B2
Öğrenci 11	Kız	12	Suriye	B2	Öğrenci 11	Kız	12	Suriye	B2
Öğrenci 12	Kız	12	Suriye	B2	Öğrenci 12	Kız	12	Suriye	B2
Öğrenci 13	Kız	14	Suriye	B2	Öğrenci 13	Kız	14	Suriye	B2
Öğrenci 14	Kız	14	Suriye	B2	Öğrenci 14	Kız	14	Suriye	B2
Öğrenci 15	Kız	14	Suriye	B2	Öğrenci 15	Kız	14	Suriye	B2

30 kişinin katılmış olduğu araştırmanın 19'u kız (%63) 11'i erkek (%37) öğrencidir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %43,3'ü 11 yaşında, %36,7'si 12 yaşında, %3,3'ü 13 yaşında ve 16,7'si 14 yaşındadır. Cinsiyet değişkenine göre yaş aralıkları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Yaş Aralıkları

	Yaş									
	11 Yaş		12 Yaş		13 Yaş		14 Yaş		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kız	5	26,3	8	42,1	1	5,3	5	26,3	19	100
Erkek	8	72,7	3	27,3	-	-	-	-	11	100
Toplam	13	43,3	11	36,7	1	3,3	5	16,7	30	100

Uygulama Süreci

8 hafta süren bu çalışmada, 8 hafta boyunca deney grubuna alt yazılı, kontrol grubuna alt yazısız olacak şekilde her hafta bir çizgi film izletilerek çizgi filmin ardından geçerliği ve güvenilirliği yabancılara Türkçe öğretimi alanında çalışan uzmanlar tarafından kontrol edilmiş olan "Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi" uygulanmıştır. İzletilen çizgi filmler TRT kanalında yayımlanan ve ortalama 10 dakika süren çizgi filmlerdir. Bu çizgi filmlere TRT'nin resmî sitesi üzerinden erişim sağlanabilir. İzletilen çizgi filmler "Türk Büyükleri Serisi" adıyla izleyiciye sunulmuştur. Bu çizgi filmlerin Türkçe öğrenen B2 düzeyindeki yabancı öğrencilere uygun seviyede olduğu yabancılara Türkçe öğretimi alanında çalışan uzman kişiler tarafından belirtilmiş olup bu durumda öğrencilerin çizgi filmlerdeki gerekçelendirmeleri ve uzun konuşmaları rahat bir şekilde zorlanmadan anlamaları gerekmektedir.

Çalışma süreci Tablo 4'te yer almaktadır:

Tablo 4. Çalışma Süreci

Hafta	İzletilen Çizgi Film	Deney Grubu (İzletme Şekli)	Kontrol Grubu (İzletme Şekli)	Uygulanan Test
1	Yunus Emre	Alt yazılı	Alt yazısız	Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi
2	Kaşgarlı Mahmut	Alt yazılı	Alt yazısız	Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi
3	Fatih Sultan Mehmet	Alt yazılı	Alt yazısız	Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi
4	İbrahim Müteferrika	Alt yazılı	Alt yazısız	Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi
5	Barbaros Hayrettin Paşa	Alt yazılı	Alt yazısız	Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi
6	Mimar Sinan	Alt yazılı	Alt yazısız	Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi
7	Nasreddin Hoca	Alt yazılı	Alt yazısız	Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi
8	Seyit Onbaşı	Alt yazılı	Alt yazısız	Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi

Veri Toplama Araçları

PICTES kapsamında Esenler'de bir ortaokulda öğrenim görmekte olan 30 Suriyeli öğrenci üzerinde yapılan bu çalışmada, 8 haftalık süre zarfında her hafta deney grubuna alt yazılı, kontrol grubuna alt yazısız olacak şekilde bir video izletilerek videonun ardından geçerliliği ve güvenilirliği uzmanlar tarafından kontrol edilmiş olan "Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi" uygulanmıştır. Bu çalışmanın verileri deney ve kontrol gruplarına ayrı ayrı uygulanan "Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testleri" aracılığıyla elde edilmiştir.

Verilerin analizi

Araştırmada nicel veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Veriler nicel araştırma yöntemlerinden kontrol gruplu son test deneysel araştırma yöntemiyle elde edilmiştir. Bu verilerin analizinde SPSS 25.00 paket programı kullanılmıştır. Bu çalışmada geçerliliği ve güvenilirliği Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında çalışan uzman kişiler tarafından kontrol edilmiş olan "Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testleri" uygulanmıştır. Bu testlerin puanlaması ise araştırmacı tarafından yapılmıştır. İzletilen çizgi filmlerin Türkçe öğrenen B2 düzeyindeki yabancı öğrencilere uygun seviyede olduğu yabancılara Türkçe öğretimi alanında çalışan uzman kişiler tarafından belirtilmiştir. Alt yazının dinlediğini/izlediğini anlamaya etkisinin ölçüldüğü bu çalışmada bütüncül değerlendirme yapabilmek için deney grubunun sekiz hafta boyunca yapılmış olan sekiz dinlediğini/izlediğini anlama testinin aritmetik ortalaması ile kontrol grubunun sekizinci haftasında uygulanan dinlediğini/izlediğini anlama testi sonuçları karşılaştırılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testleri

Çalışmanın deneysel bölümü başlamadan önce deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını saptamak amacıyla normallik testi yapılmıştır. Test sonuçları tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5. Normallik Test Sonuçları

Grup	N	X̄	S	sd	Shapiro-Wilk
Deney	15	44,6	21,08	15	,129
Kontrol	15	24,2	15,1	15	,199

Tablo 5'e bakıldığında normallik testlerinde 50 kişinin altındaki gruplarda anlamlı sonuç veren Shapiro-Wilk testi sonuçlarının 0,05'ten büyük ve 1.00'den küçük çıkması sonucu grupların normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. İlk alt problem olan 11 yaşında bulunanlar ve 14 yaşında bulunanlar arasında dinlediğini/izlediğini anlama düzeyinde anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır.

Tablo 6. 11 ve 14 Yaş Gruplarının Dinlediğini/İzlediğini Anlama Düzeyi Anlamlı Farklılık Tespiti Bağımsız Örneklem T-Testi Deney Grubu Sonuçları

Yaş	N	X̄	S	sd	t	p
11	8	37,5	18,8	9	-,572	,581
14	3	45,8	28,8			

Tablo 6'ya bakıldığında 11 yaş ve 14 yaş arasında dinlediğini anlama düzeyi olarak dinlediğini/izlediğini anlama test sonuçlarına göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 7. 11 ve 14 Yaş Gruplarının Dinlediğini/İzlediğini Anlama Düzeyi Anlamlı Farklılık Tespiti Bağımsız Örneklem T-Testi Kontrol Grubu Sonuçları

Yaş	N	X̄	S	sd	t	p
11	5	22,5	10,4	5	,441	,677
14	2	18,7	8,8			

Tablo 7'ye bakıldığında 11 yaş ve 14 yaş arasında dinlediğini anlama düzeyi olarak dinlediğini/izlediğini anlama test sonuçlarına göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). İkinci alt problem öğrenciler arasında cinsiyet yönünden dinlediğini/izlediğini anlama düzeyinde anlamlı bir fark olup olmadığıdır. Bunun için de bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Test sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8. Cinsiyet Esasına Göre Dinlediğini/İzlediğini Anlama Düzeyi Anlamlı Farklılık Tespiti Bağımsız Örneklem Deney Grubu T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X̄	S	sd	t	p
Kız	10	44,5	24,5	13	-,042	0,967
Erkek	5	45,0	14,2			

Tablo 8'e bakıldığında kız ve erkek öğrencilerin dinlediğini/izlediğini anlama düzeyleri arasında dinlediğini/izlediğini anlama test sonuçlarına göre anlamlı düzeyde bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 9. Cinsiyet Esasına Göre Dinlediğini/İzlediğini Anlama Düzeyi Anlamlı Farklılık Tespiti Bağımsız Örneklem Kontrol Grubu T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X̄	S	sd	t	p
Kız	9	26,5	15,6	13	,778	0,451
Erkek	6	20,8	10,2			

Tablo 9'a bakıldığında kız ve erkek öğrencilerin dinlediğini/izlediğini anlama düzeyleri arasında dinlediğini/izlediğini anlama test sonuçlarına göre anlamlı düzeyde bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 10. Alt Yazılı Çizgi Filmlerin Dinleme/İzlemeye Katkısı Bağımlı Örneklem T-Testi Sonuçları

N	X̄	S	sd	t	p
15	44,6	21	14	-9,892	0,00
	90,5	11,4			

Tablo 10'a bakıldığında deney grubuna ilk çizgi filmde sonra uygulanan dinlediğini/izlediğini anlama testi sonuçlarının 44,6 puanlık ortalamaya son çizgi filmde sonra uygulanan dinlediğini/izlediğini anlama testi sonuçlarının ise 90,5 puanlık ortalamaya sahip olması sonucu oluşan 45,8 puanlık aritmetik ortalama farkı süreç içerisinde çizgi filmlerin dinlediğini izlediğini anlamayı anlamlı bir şekilde arttırdığını göstermektedir ($p<0,05$).

Tablo 11. Deney Grubunun Haftalık Puan Değişimi Anova Tablosu

N	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı farklar
Gruplar arası	26364,167	7	3766,310	10,641	0,00	
Grup içi	39643,333	112	353,958			3-1
Toplam						4-1
						5-1
						6-1
	66007,500	119				7-1
						8-1

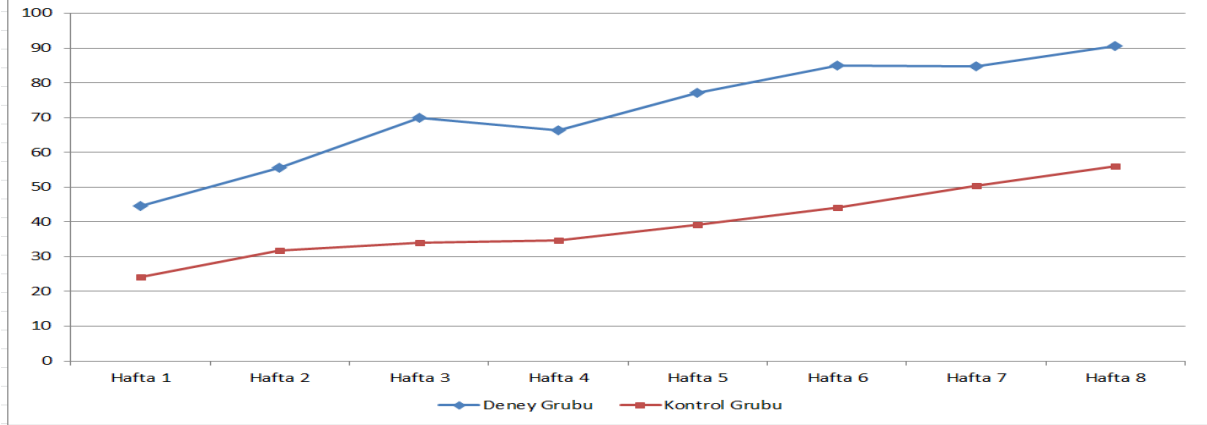
1:1.Hafta, 2:2.Hafta, 3:3.Hafta, 4:4.Hafta, 5:5.Hafta, 6:6.Hafta, 7: 7.Hafta, 8:8.Hafta.

Tablo 11'e bakıldığında ikinci hafta ve birinci haftanın anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmesine rağmen ikinci haftanın aritmetik ortalaması birinci haftadan 10,9 puan fazladır. Testin bu sonucu vermesinin sebebi 15 puanlık bir ortalama farkını anlamlı görmesidir. 3.hafta ve sonraki haftalardaki test sonuçları ise 1.haftada yapılan test sonuçlarından anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Haftalar arasındaki anlamlı farkı belirtmek için Post Hoc testlerinden Tukey testi kullanılmıştır. Bu sonuçlara göre süreç içerisinde alt yazılı çizgi filmler dinlediğini/izlediğini anlamaya olumlu katkılar sağlamaktadır ($F(7-112) 10,641, p<0,01$). Araştırmanın problem cümlesi olan alt yazılı çizgi filmlerin Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin dinleme/izleme becerisine etkisini ölçmek için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Test sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 12. Alt Yazılı ve Alt Yazısız Çizgi Filmlerin Dinlediğini/İzlediğini Anlamaya Katkısı Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Grup	N	X̄	S	sd	t	p
Deney	15	72,3	14,7	28	3,547	0,01
Kontrol	15	55,9	10,1			

Tablo 12'ye bakıldığında araştırmanın ana problemi olan alt yazılı çizgi filmlerin dinleme/izlemeye etkisi görülmektedir. Çizgi filmleri alt yazılı izleyen deney grubunun aritmetik ortalaması 72,3 iken çizgi filmleri alt yazısız izleyen kontrol grubunun aritmetik ortalaması ise 55,9'dur. Bu sonuçlara göre çizgi filmleri alt yazılı izleyen öğrenciler alt yazısız izleyen öğrencilere göre dinlediğini/izlediğini anlama testlerinde anlamlı bir şekilde daha başarılı olmuşlardır ($p<0,05$).

Şekil 1. Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testleri Grup Ortalamaları Haftalık Değişimi

8 hafta boyunca uygulanan dinlediğini izlediğini anlama testleri haftalık ortalama sonuçları Şekil 1’de gösterilmiştir. Şekil yorumlandığında ilk haftadan itibaren çizgi filmleri alt yazılı izleyen grubun anlamlı bir şekilde alt yazısız izleyen gruba göre test sonuçlarının yüksek çıktığı görülmektedir. Bu şekilden yola çıkarak alt yazılı çizgi filmler dinlediğini/izlediğini anlama üzerinde alt yazısız çizgi filmlere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Teknolojik gelişmelerin hız kazanmasıyla birden çok duyuya hitap eden teknolojik araçların insanları etkisi altına alması, bu araçların etki derecesini ortaya koymuştur. Eğitim alanında da birçok kolaylık sağlayabileceği düşünülen bu teknolojik araçlar öğretimin kalitesini artırmakta ve öğretim sürecini işlevsel kılmaktadır. Birden çok duyuya hitap eden ve kalıcı öğrenmeler sağlayan teknoloji temelli materyaller, bu gelişmeler neticesinde önem kazanmıştır. Alt yazılı videonun dinlediğini/izlediğini anlama üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla yapılan bu çalışmada çizgi filmleri alt yazılı izleyen ve alt yazısız olarak izleyen birbirinden farklı iki grup dinlediğini/izlediğini anlama yönüyle karşılaştırılmıştır. Alt yazılı ve alt yazısız çizgi filmlerin Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin dinleme/izleme becerileri üzerindeki etkisini inceleyen bu çalışmada öğrencilere uygulanan testler, öğrencilerin dinleme/izleme, okuma ve yazma becerilerini etkin kılmıştır. Aynı zamanda yer yer çizgi filmler durdurulup öğrencilere sorulan sorularla öğrencilerin merakları ve dikkatleri canlı tutulmuştur. Araştırmanın uygulama sürecinde modern yaklaşımın uygulama aşamaları göz önünde bulundurulmuş ve uygulanmıştır. Öğretim sürecine birden fazla duyu organıyla katılmaya ve zihinsel yanında bedensel beceriyle de katılmaya dikkat çeken eylem odaklı yaklaşımın amaçları bu çalışmada gözetilmiştir. Bu araştırma neticesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- 8 hafta boyunca aradaki tek farkın alt yazı değişkeni olduğu çizgi filmler iki gruba izletilmiştir. Çizgi filmlerin bitişi sonrasında uygulanan dinlediğini/izlediğini anlama test sonuçlarına bakıldığında çizgi filmleri alt yazılı izleyen deney grubu, alt yazısız izleyen kontrol grubuna göre ilk hafta dâhil olmak üzere 8 hafta boyunca anlamlı bir şekilde daha yüksek ortalamalar elde etmiştir.
- Alt yazısız izleyen grubun sadece sese odaklanma imkânı bulması anlamsal kopukluklar yaşamasına ve sözel bilgiyi örüntüleme sürecinde zorlanmasına neden olmuştur. Bundan dolayı grup soruları cevaplarırken ve not alırken sorun yaşamış ve testlerden bu koşullar doğrultusunda puanlar alabilmiştir. Alt yazılı izleyen grup ise daha çok duyu organıyla öğretim sürecine

katıldığı ve hem okuyup hem dinleyerek anlamsal ilişki kurabildiği için alt yazısız izleyen gruba göre test sonuçlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek sonuçlar elde etmiştir.

- Araştırmanın sonuçları incelendiğinde alt yazı faktörü, dinlediğini/izlediğini anlama bakımından anlamlı bir şekilde öğrenci başarısını arttırmaktadır.

Bu araştırmanın sonucu gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yapılmış olan ve dil öğretiminde alt yazının etkisini ölçen birçok çalışmanın (Bkz. Koolstra, Beentjes, 1999; Canning, 2000; Tschirner, 2001; d'Ydewalle, 2002; Çilek, 2004; Zanon, 2006; Goulah, 2007; Özgen, 2008; Mitterer, Mc Queen, 2009; Winke, Gass, Sydorenko, 2010; Başaran, 2011; Almeida, Costa, 2013; Charles, Trenkic, 2015; Ekinci, 2017; Beyce Buldu, 2018; Aydemir, 2019; Gümüş Mattiussi, 2019) sonucuyla örtüşmektedir. Alan yazında alt yazı faktörünü ölçmek amacıyla yapılmış olan çalışmalar ve bu çalışmanın ortak sonuçları incelendiğinde teknoloji tabanlı görsel ve işitsel araçlar öğrenci başarısını arttırarak dil öğretim sürecini olumlu etkilediği görülmüştür. Teknolojik araçlar aracılığıyla öğrencilerin ilgisini çekmek ve öğretim sürecini eğlenceli hâle getirmek kolaylaşmaktadır. Öğrencilerin dili doğal ortamında görmesi kelime bilgilerine ve konuşma becerilerine katkı sağlamaktadır. Yaşayan kültürü barındıran öğelerin olduğu filmler aracılığıyla öğrenciler kültürü doğal ortamında öğrenmekte ve anlamlandırmaktadır. Alan yazın ve incelemeler sonucunda elde edilen bir başka sonuç da Türk televizyon kanallarında yer alan film ve çizgi filmlerde çok az sayıdaki istisnalar dışında bulunmayan alt yazılı izleme seçeneğidir. Bu da Türkçenin öğretiminde TV kanallarından ve filmlerden istenilen ölçüde yararlanılamamasına neden olmaktadır. Oysaki alt yazılı filmlerin Türkçenin öğretiminde ne kadar etkili olduğunu bu araştırma açık bir şekilde ortaya koymuştur. Tüm sonuçlar ışığında alt yazı anlamlı bir şekilde dil öğretimini olumlu etkilemekte, öğrencileri motive etmekte ve öğrenilen dile karşı olumlu izlenimler kazandırmaktadır. Bu yüzden dil öğretimi alanında teknolojik araçlardan daha çok yararlanılmalı, kültürel öğelerin ve kelime öğretiminin doğal bir şekilde verilmesine dikkat edilmeli ve öğrencilerin ilgileri çekilerek öğretim süreci daha keyifli ve eğlenceli hâle getirilmelidir.

Öneriler

Günümüz teknoloji çağında teknolojiden uzak kalmak eğitimin doğasına aykırıdır. Çünkü eğitim hayata hazırlık değil hayatın ta kendisidir. Günümüz dünyasında her şey teknolojiyle birlikte çok hızlı bir şekilde değişim ve gelişim gösteriyorken teknolojiye sırtını dönen bir sistemin de başarılı olması beklenemez. Bu yüzden diğer öğretim alanlarında kullanıldığı gibi dil öğretimi alanında da yetkili kurum ve kuruluşların, öğreticilerin, politikacıların ve diğer yetkili kişilerin çağa göre hareket etmeleri ve teknoloji temelli ya da destekli eğitime geçmeleri adına araştırma sonuçlarına göre şu tavsiyelerde bulunulabilir:

- Öğrencilerin öğretime katkı sağlayabilecek videolar izleyebilecekleri materyaller tasarlanmalı ve ders öğretim süreçlerinde bu materyaller sıklıkla kullanılmalıdır.
- Öğrencilerin gelişim düzeylerine ve ilgilerine hitap edebilecek video ve filmler aracılığıyla öğretim süreci daha verimli hâle getirilmelidir.
- Türkiye’de yayınlanan TV kanallarına bakıldığında alt yazı seçeneği kanallarda bütünüyle olmamakla beraber birkaç film dışında mevcut değildir. Eklenmiş olan alt yazılar ise işitme engelli bireyler düşünülerek eklenmiştir. Televizyonun bile akıllı hâle getirildiği günümüz dünyasında alt yazı seçeneğinin birkaç film için değil bütün film, program ve reklamlarda seçenek olarak var olması gerekmektedir. Böylece dil öğretimi alanında eğitsel olabilecek her türlü film, reklam ve programdan yararlanılabilir.

- Dil öğretiminde alt yazının ne kadar etkili olduğunu gösteren bu araştırmada da görüldüğü gibi alt yazı seçeneği dil öğretimine olumlu katkılar sağlayacak ve öğrencilerin dil öğretim sürecini eğlenceli hâle getirecektir.
- Filmler aracılığıyla soyut kavramlar, kültürel öğeler, yaşayış biçimleri, kılık kıyafet öğrencilere kolaylıkla aktarılabilirden filmlerden süreç içerisinde faydalanılmalıdır.
- Filmlerde konuşma günlük hayattaki gibi doğal olduğundan dil öğretim sürecinde filmler öğrencinin dili doğal ortamında görüp öğrenmesi açısından çok önemli katkılar sağlayacağı için filmlerden yararlanılmalıdır.
- Sadece dil öğretimi alanında değil ana dili öğretimi alanında da zorluklar yaşatabilen dinleme becerisi izleme becerisi de devreye sokularak daha öğretici ve eğlenceli hâle getirilebilir.

Kaynakça

- Abdüsselam, Z. (2013). Çizgi Filmlerin Fen Öğretimine Etkisi: Kuvveti Keşfedelim Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Almeida, P. A., Patrícia Dinis Costa. (2013). Foreign Language Acquisition: The Role of Subtitling. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. s.141:1234 – 1238. doi:10.1016/j.sbspro.2014.05.212
- Amanlikov, D. (2015). The Benefits Of The Subtitled Films In Teaching English. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Arkan, A.. (2002). Yedi On iki Yaş Arası Çocuklara Çizgi Film Yöntemi İle Müze Eğitiminin Verilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, Konya.
- Arslan, M, ve Ergin A. (2010). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı. *Dil Dergisi*. s.147:63-86. Doi: 10.1501/Dilder_0000000126
- Arslan, M. (2015). Türk Dizilerinin Boşnakça Anadil Taşıyıcılarının Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenimine Etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. c.4. s.2:179-187. doi: 10.30900/kafkasagt.403221
- Aydemir, N. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Deyim ve Atasözlerinin Bağlamsal Anlamaya Dönük Video Destekli Öğretimi: Bir Eylem Araştırması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Aytan, N. ve Tunçel, H.. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çizgi Film Kullanımı. *International Journal of Languages Education and Teaching*. c.3 s.2: 235-246. doi: 10.18298/ijlet.180
- Baker, C. (2001). *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Başaran, H. (2011). The Effect Of Captioning On EFL Learner's Listening Comprehension: An Investigative Study With Intermediate Level University Prep-School Students. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Beyce Buldu, E. (2018). Alt Yazılı ve Alt Yazısız Televizyon Programlarının Yabancı Öğrencilerin Dinleme/İzleme ve Anlama Becerileri Üzerindeki Etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Can, A. (1995). Okul Öncesi Çocuklara Yönelik Televizyon Programları İçinde Çizgi Filmlerin Çocukların Gelişimine ve İletişimine Etkileri. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Canning, C. (2000). Practical Aspects of Using Video in the Foreign Language Classroom. The Internet TESL Journal. c.6. s.11. 15 Mayıs 2020 tarihinde, <http://iteslj.org/Articles/Canning-Video.html> adresinden erişildi.
- CEFR. (2018). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment Companion Volume with New Descriptors. 20 Ekim 2020 tarihinde, <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors2018/1680787989.html> adresinden erişildi.
- Cem Değer, A. (1996). Evrensel Dilbilgisi ve İkinci Dil Edinim Kuramı. Dilbilim Araştırmaları:100-113.
- Cengiz, A. K. (2006). Dil-Kültür İlişkisi Açısından Hatay'da İki Dillilik. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Charles, T. J., ve Trenkic, D.. (2015). Speech segmentation in a second language: The role of bi-modal input. Subtitles And Language Learning: Principles, Strategies And Practical Experiences: 173-198. Bern: Peter Lang.
- Chomsky, N. (2014). Dil ve Zihin. Ankara: Bilgesu Yayınları.
- Creswell, J. (2016). Araştırma Deseni. Ankara:Eğiten Kitap.
- Çilek, S. (2004). An Applied Study of Close-Captioned Video on Advanced Students of English as Listening Comprehension Material. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Demirdöven. G. H.. (2016). Duisburg/Essen Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türkçe Öğretmeni Adaylarının İki Dillilik Olgusuna Yönelik Görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Demirel, Ö. (1999). Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi. Ankara: MEB Yayınları.
- D'yedewalle, G. O. (2002). Foreign-Language Acquisition by Watching Subtitled Television Programs. Foreign Language Education Research. No. 4 Special Issue: 59-77. 15 Mart 2020 tarihinde, https://www.kansai-u.ac.jp/fl/publication/pdf_education/04/4geryd%27ydewalle.pdf adresinden erişildi.
- Ekinci, M. (2017). The Effect Of Subtitled Animation Movies On The Listening Skills Of The Students. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Gass, S. M. ve Selinker, L. (2008). Second Language Acquisition. New York: Routledge.
- Gemalmaz, E. (2010). Türkçenin Derin Yapısı. Ankara: Belen Yayınları.
- Goulah, J. (2007). Village Voices, Global Visions: Digital Video as a Transformative Foreign Language Learning Tool. Foreign Language Annals. c.40. s.1:62-78. <https://doi.org/10.1111/j.1944-9720.2007.tb02854.x>
- Gümüş Mattiussi, R. (2019). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Görsel-İşitsel Materyal Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güneş, F. (2007). Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- _____.(2014). Türkçe Öğretimi. Ankara: Pegem Yayınları.
- Gürgen, İ. (2008). Türkçe Öğretimi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Güzel, A. ve Barın, E. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi. Ankara: Akçağ Yayınları.

- Güzel, A. (2014). İki Dilli Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi (Almanya Örneği). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Hengirmen, M. (2009). Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü. Ankara: Engin Yayınevi.
- Hünerli, S. (2016). Eğitimde Animasyon Kullanımı ve Yeni Yaklaşımlar. Görsel İletişim Tasarımı ve Animasyon. ed. Levent Mercin. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık: 377-382.
- Ina, L. (2014). Incidental Foreign-Language Acquisition By Children Watching Subtitled Television Programs TOJET. c.13. s.4: 81-87. 15 Mart 2020 tarihinde, <http://www.tojet.net/articles/v13i4/1349.pdf> adresinden erişildi.
- İmer, K. (1990). Dil ve Toplum. İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- İnan, K. (2012). Yabancı Dil Öğretimi ve Diziler Bağlamında Güney Kore Televizyon Dizilerinin Türkiye’de Kore Dili ve Kültürünün Tanıtımına Katkısı. Hankuk Yabancı Araştırmalar Üniversitesi Orta Doğu Araştırma Enstitüsü. c.31 s.2: 177-204. 15 Mart 2020 tarihinde, <https://docplayer.biz.tr/18501137-Yabancı-dil-ogretimi-ve-diziler-baglaminda-guney-kore-televizyon-dizilerinin-turkiye-de-kore-dili-ve-kulturunun-tanitimina-katkisi.html> adresinden erişildi.
- İnce, B. (2011). Yurt Dışındaki Türk Çocuklarının Anadilleri Türkçede Yaşadıkları Anlatım Sorunları: Fransa Örneği. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İşcan, A. ve Aktürk, Y. (2014). Televizyon Dizilerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanımı: Seksenler Dizisi Örneği. International Journal of Language Academy. c.2. s.4: 234-246. 15 Mart 2020 tarihinde, <https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/214630/makaleler/2/4/arastirmax-televizyon-dizilerinin-turkcenin-yabanci-dil-olarak-ogretiminde-kullanimi-seksenler-dizisi-ornegi.pdf> adresinden erişildi.
- İşcan, A. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı Turkish Studies. c. 11. s.21: 487-500. doi: 10.7827/TurkishStudies.11290
- Karakaş, A. ve Sarıçoban, A. (2011). Altyazılı Çizgi Filmlerin Öğrencilerin Tesadüfî Kelime Öğrenimleri Üzerine Etkileri. 20. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı Bildirisi, 8-10 Eylül 2011. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Burdur. 15 Mart 2020 tarihinde, https://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=125612 adresinden erişildi.
- Kırbaş, G. ve Doğanay, H. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi/Öğreniminde Dizi ve Filmler. International Journal of Languages’ Education and Teaching: 1052-1061. 15 Mart 2020 tarihinde, https://www.turkcede.org/images/makaleler_pdf/YTO/yabanci-dil-olarak-turkce-ogretimi-ogreniminde-dizi-ve-filmler.pdf adresinden erişildi.
- Koolstra, C. ve Beentjes, J. (1999). Children’s Vocabulary Acquisition in A Foreign Language Through Watching Subtitled Television Programs at Home Educational Technology Research and Development. c.47. s.1: 51-60. doi: <https://doi.org/10.1007/BF02299476>
- Köşker, N. (2005). Televizyondaki Çizgi Filmlerin (Animasyon), İlköğretim Çağı Çocuklarının Eğitimi Üzerine Etkiler. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Krashen, S. (1987). Principles And Practices İn Second Language Acquisition. New Jersey:Prentice-Hall International.
- Mitterer, H. ve Mcqueen, J. (2009). Foreign Subtitles Help But Native Language Subtitles Harm Foreign Speech Perception. Plos One. c.4. s.11: 118-141. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0007785>

- Mutlu, H. H. ve Süğümlü, Ü. (2018). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Reklam Filmlerinin Farklı Beceri ve Seviyelerde Kullanımı. *Turkish Studies*. c. 13. s.27: 1039- 1053. doi: <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.14400>
- Od, Ç. (2013). Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Çizgi Filmlerin Dinlediğini Anlama ve Konuşma Becerilerine Katkısı. *Turkish Studies*. c.8 s.10: 499-508.
- Özbay, M. (2005). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- _____. (2009). *Anlama Teknikleri: II. Dinleme Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özdemir, S. (2017). Türkçe Öğretiminde Dijital Teknolojilerin Kullanımı ve Bir Web Uygulaması Örneği. *Turkish Studies*. c.12 s.4: 427-444. doi: [10.7827/TurkishStudies.11283](https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.11283)
- Özdemir, M. Ç. (1988). Federal Almanya'daki Türk İşçi Çocuklarının Eğitim Sorunları Açısından İki Dillilik ve İki Kültürlülük ile İlgili Eğitim Modelleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özden, Y. (2000). *Öğrenme ve Öğretme*. Ankara:Pegem A Yayıncılık.
- Özer, S. (2012). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Özgen, M. (2008). *The Use Of Authentic Captioned Video As Listening Comprehension Material İn English Language Teaching*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selcuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Peçenek, D. (2008). Yabancı Dil Öğretiminde Dilbilgisi. *Dil Dergisi*. s.141:67-84.
- _____. (2014). İkinci Dil Edinimi (Araştırması) ve Yönlendirilen İkinci Dil Edinimi Alanlarına Genel Bir Bakış. *Dil Dergisi*. s.164:5-25. doi: [10.1501/Dilder_0000000208](https://doi.org/10.1501/Dilder_0000000208)
- Sajana, C. (2018). *Cartoons in Language Teaching and Learning*. *International Journal of Pure and Applied Mathematics*, c.119. s.12: 2435-2450. 15 Mart 2020 tarihinde, <https://acadpubl.eu/hub/2018-119-12/articles/7/1785.pdf> adresinden erişildi.
- Saville T. M. (2009). *Introducing Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sever, S., Kaya, Z. ve Aslan, C.. (2006). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Tokdemir, A. (1997). *Dil Edinimi ve Yabancı Dil*. Ankara: Sam Yayınları.
- Tschirner, E. (2001). *Language Acquisition in the Classroom: The Role of Digital Video. Computer Assisted Language Learning*. c.14 s.3-4: 305-319. doi: [10.1076/call.14.3.305.5796](https://doi.org/10.1076/call.14.3.305.5796)
- Türkmen, N. (2012). Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımındaki Rolü ve Pepee. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. c.36. s.2: 139-158. 15 Mart 2020 tarihinde, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/49901> adresinden erişildi.
- Uçak, S. (2015). *Dil Öğrenimi ve Edinimi Üzerine Bir Tartışma*. İstanbul Aydın Üniversitesi Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu, 12-13 Kasım 2015. İstanbul: Aydın Üniversitesi: 65-80. 15 Mart 2020 tarihinde, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/382488> adresinden erişildi.
- Uçak, S. ve Gökçü, E. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Konuşma Becerisini Geliştirme Stratejileri (Erbil Örneği)*. *Journal of Turkish Language and Literature*. c.2. s.1: 221-228. 15 Mart 2020 tarihinde, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/181202> adresinden erişildi.

- Ünlüler, A. P. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yararlanılan Kısa ve Uzun Metrajlı Filmlerin Kırgızistan Bağlamında Değerlendirilmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. c.4. s.2: 83-97. 15 Mart 2020 tarihinde, http://journals.manas.edu.kg/mjsr/archives/Y2015_V04_I02/a139ddf971dbdfa6f213102e00477524.pdf adresinden erişildi.
- Yağlı, A. (2013). Çocuğun Eğitiminde ve Sosyal Gelişiminde Çizgi Filmlerin Rolü: Caillou ve Pepee Örneği. *Turkish Studies*. c.8.s.10: 707-719. 15 Mart 2020 tarihinde <https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/79199/makaleler/8/10/arastirmax-cocugun-egitiminde-sosyal-gelisiminde-cizgi-filmlerin-rolu-caillou-pepee-ornegi.pdf> adresinden erişildi.
- Yaylı, D., Yaylı, D. ve Ekizler, F. (2013). Yabancı Dil Öğretiminde Filmlerin Kullanılması. *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı*. ed. Mustafa Durmuş, Alpaslan Okur. Ankara: Grafiker Yayınları. 413-432.
- Yılmaz, M. Y. (2014). İki Dillilik Olgusu ve Almanya'daki Türklerin İki Dilli Eğitim Sorunu. *International Periodical For The Languages. Literature and History of Turkish or Turkic*. c.9. s.3:1641-1651. 15 Mart 2020 tarihinde, https://www.academia.edu/20090636/%C4%B0K%C4%B0_D%C4%B0LL%C4%B0L%C4%B0K_OLGUSU_VE_ALMANYA_DAK%C4%B0_TU_RKLER%C4%B0N_%C4%B0K%C4%B0_D%C4%B0LL%C4%B0_EG_%C4%B0T%C4%B0M_SORUNU adresinden erişildi.
- Yılmaz, F. ve Akkaya, Ü. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Reklamlar. *Route Educational and Social Science Journal*. c.5. s.12: 41-52. 15 Mart 2020 tarihinde, http://www.ressjournal.com/Makaleler/1378382851_3_fatih_y%c4%blmaz.pdf adresinden erişildi.
- Yılmaz, F. ve Diril, A. (2015). Filmlerle Yabancılar Türkçe Öğretimi: Beyaz Melek Film Örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. s.10: 223-240. 15 Mart 2020 tarihinde, <http://docplayer.biz.tr/519722-Fatih-yilmaz-1-ayhan-diril-2-filmlerle-yabancilara-turkce-ogretimi-beyaz-melek-film-ornegi.html> adresinden erişildi.
- Yılmaz, F. ve Ertürk Şenden, Y. (2015). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kalıp Sözcükler: Babam ve Oğlum Film Örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*. s.32: 187-202. doi:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2683>
- Zanon, N. T. (2006). Using Subtitles To Enhance Foreign Language Learning. *Porta Linguarum*. s.6: 41-52. 15 Mart 2020 tarihinde, https://www.academia.edu/2678639/Using_subtitles_to_enhance_foreign_language_learning
- Winke, P., Gass, S. ve Sydorenko, T. (2010). The Effects of Captioning Videos Used for Foreign Language Listening Activities. *Language, Learning and Technology*.c.14.s.1:65-86. 11 Ocak 2020 tarihinde, www.researchgate.net/publication/45681684 adresinden erişildi.